

Rolul Fondului Monetar Internațional în economia mondială

Fondul Monetar Internațional este cunoscut mai ales pentru rolul său de instituție financiară care pune resursele sale la dispoziția țărilor membre, având probleme temporare legate de balanța de plăți, aceste țări fiind obligate să pună în practică politicile de ajustare economică necesare pentru a depăși aceste dificultăți.

Pe parcursul ultimilor ani, împrumuturile acordate de Fondul Monetar Internațional au cunoscut o creștere spectaculoasă, ca imagine a rolului fundamental pe care îl joacă această instituție în reglarea nenumăratelor crize economice și financiare din diferite țări cu piețe emergente din America Latină, Asia și Europa. Pe de altă parte, Fondul Monetar Internațional se angajează activ în promovarea creșterii economice și combaterii sărăciei în țările membre cele mai sărace aducându-le o finanțare suplimentară cu scopul de a le sprijini în eforturile lor pe care le depun pentru a-și stabiliza economia, pentru a-și pune în execuție reformele structurale precum și pentru a înapoia în condiții bune datoria externă.

Totuși, contextul general în care se înscrie această finanțare scapă adesea opiniei publice.

Fondul Monetar Internațional ocupă un loc cu totul singular printre organizațiile interguvernamentale care combină funcții de reglementare, consultative și financiare acestea decurgând din scopurile pe care și le-a fixat în momentul în care a luat ființa.

Misiunea și activitățile Fondului Monetar Internațional, cele definite prin Statut, se sprijină pe diferite funcții de serviciu și informare:

■ Funcții de natură reglementară. Fondul Monetar Internațional are în mod oficial dreptul să reflecteze asupra măsurilor susceptibile de a întâmpina obstacole în plățile și transferurile tranzacțiilor curente internaționale. Țările membre sunt obligate să prezinte Fondului Monetar informații și date statistice pe care el le consideră necesare pentru a-și desfășura activitatea, date considerate ca fiind un minim necesar pentru a duce la bun sfârșit misiunea sa. Aceste date sunt înscrise în Articolul VIII al Statutului și sunt reprezentate de:

- averile oficiale, interioare și exterioare în aur și devize;
- averile interioare și exterioare ale organismelor bancare și financiare altele decât organismele oficiale, în aur și devize;
- producția în aur;
- exporturile și importurile în aur pe țări de destinație și de origine;

- exporturile și importurile totale de mărfuri, evaluate în moneda națională, pe țări de destinație și origine;
- balanța internațională de plăți cuprinzând: comerțul de bunuri și servicii, operațiunile în aur, operațiunile de capital, toate celelalte operațiuni;
- situația investițiilor internaționale, adică investițiile străine pe teritoriile statului membru Fondului Monetar Internațional și investițiile în străinătate ale rezidenților statului membru Fondului Monetar Internațional, în măsura în care este posibilă furnizarea de informații; venitul național; indicele prețurilor, adică prețul mărfurilor, en-gros și en detail, prețurile de import și de export; cursul de schimb al monedelor străine; reglementările privind schimbul, adică expunerea completă a regulilor în vigoare în momentul în care statul membru admite la Fond; dacă există acorduri oficiale de sistem de plată prin compensare, indicatorii detaliați privind sumele totale în curs de compensare pentru reglarea operațiunilor comerciale și financiare, și timpul care a trecut de când ele sunt restante.

■ Funcțiile consultative. Ele decurg în mod esențial din responsabilitatea care cade în sarcina Fondului Monetar Internațional de a supraveghea sistemul monetar internațional și de a exercita o supraveghere fermă a politicilor de schimb ale statelor membre, sarcină conferită instituției înainte de prăbușirea, la începutul anilor 1970, a sistemului de paritate fixă pus în practică la Bretton Woods. Este vorba despre o supraveghere regulată și de o examinare de către statele membre a evoluției situației economice și financiare precum și constatarea evoluției economiei mondiale și perspectivele acesteia.

■ Funcțiile financiare - vin să obțină o susținere temporară a balanței de plăți și a administrării sistemului DST prin obținerea de împrumuturi concesionale pe termen lung și pentru a ușura datoria statelor membre cele mai sărace.

■ Funcțiile de serviciu și informare suplimentară. Aceste funcții suplimentare compun un vast program de asistență tehnică și înglobează o serie de activități statistice și care nu țin de statistică, între care cele mai importante sunt: colectarea și difuzarea datelor economice și financiare despre statele membre. Difuzarea datelor constă în supravegherea pe care Fondul Monetar Internațional o exercită asupra țărilor și asupra întregii lumii precum și publicarea rezultatelor evaluărilor și studiilor economice. În cele mai multe cazuri, Fondul Monetar Internațional este principala sursă de informații economice fiabile și recente despre

statele lumii. Statele membre invită Fondul Monetar Internațional, din când în când, să stabilească norme și practici optime și să urmeze aplicarea lor în diferite domenii, în legătură cu întocmirea regulată a statisticilor economice și financiare naționale, transparența politicilor monetare și bugetare, evaluarea siguranței sectorului privat și promovarea bunei guvernante.

După ce am prezentat aceste funcții ne putem da seama că Fondul Monetar Internațional nu este interesat numai de problemele individuale ale țărilor ci și de funcționarea întregului sistem monetar internațional în general.

Acțiunea sa vizează în mod esențial promovarea politicilor și strategiilor care vor permite statelor membre să lucreze în comun pentru a asigura stabilitatea sistemului financiar internațional și să creeze condițiile unei creșteri economice durabile.

Instituție privilegiată a cooperării monetare internaționale, Fondul Monetar Internațional este în fond garantul evoluției armonioase a sistemului, și datorită lui un număr mare de probleme monetare internaționale sunt astăzi rezolvate prin convenții internaționale, prin jocul convingerii sau încă prin înțelegeri mutuale.

De asemenea, Fondul Monetar Internațional trebuie să facă față situațiilor de criză, nu numai celor care se petrec doar în anumite state membre în mod particular, precum și celor care reprezintă o amenințare pentru sistemul monetar internațional.

Toate *operațiunile Fondului Monetar Internațional* sunt realizate în cadrul unei structuri de decizie care a evoluat de-a lungul anilor. Aceasta structură corespunde unui compromis între reprezentanța tuturor statelor membre și nevoile operaționale și de gestiune a unei instituții financiare eficiente.

În același timp Fondul Monetar Internațional acordă și o serie de ajutoare externe, țărilor sărace care depun eforturi pentru a atinge „Obiectivele creșterii Mileniului” și celor care luptă împotriva maladiilor HIV și SIDA.

De ce sunt aceste ajutoare externe importante pentru țările cu venituri reduse? După estimările disponibile statele cu venituri reduse au nevoie de aproximativ 30 - 70 de miliarde de dolari cheltuieli publice suplimentare pentru a face față sărăciei și pentru a atinge „Obiectivele de creștere ale Mileniului”(ODM). Aceste cheltuieli vor trebui finanțate în următoarea combinație: creșterea veniturilor din interiorul țării, ajutoare externe și împrumuturi publice.

Vom prezenta în continuare câteva reguli pe care trebuie să le aibă în vedere statele care solicită ajutoare externe suplimentare de la Fondul Monetar Internațional.

Astfel, statele solicitante trebuie să facă dovada unei bune gestiuni și a unei absorbții eficiente a acestor resurse, menținând stabilitatea macroeconomică, și să-și elaboreze un buget în context de incertitudine.

În primul rând, statele beneficiare trebuie să prezinte modalitățile sau capacitatea de a utiliza într-o manieră cât mai eficientă aceste ajutoare suplimentare. În numeroase țări cu venituri reduse, capacitatea de administrație publică este limitată. Organismele responsabile cu prestarea de servicii sau sistemele de planificare și de urmărire pot fi inadapate acestei situații. Se poate de asemenea ca aceste țări să aibă dificultăți datorate de creșterea rapidă a cheltuielilor în diferite sectoare sau de lipsa unei mâini de lucru calificată. Lipsa specialiștilor, spre exemplu, poate împiedica dezvoltarea rapidă a sistemului de învățământ. Multiplicarea programelor de tratament și de prevenire a îmbolnăvirilor cu HIV - SIDA riscă să lase acest sector fără specialiști în domeniul medical. Mai mult, diferite state suferă de o proastă guvernare. Opacitatea activităților statului, lipsa unui control riguros al cheltuielilor și carenta legislației, pot să creeze un mediu în care resursele, în acest caz ajutoarele suplimentare, pot fi deturnate sau utilizate greșit. În al doilea rând, planurile de cheltuieli publice trebuie să fie elaborate ținând cont de o posibilă instabilitate și de caracterul imprevizibil al acestor ajutoare.